

ประโยค ป.ธ. ๙
แต่ง ไทยเป็นมคร
สอบ วันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๐

จริงอยู่ บุคคลได้ชื่อว่าผู้มีบุญ ก็เพราะได้บำเพ็ญคุณความดีมาแล้วมาก อันความดีย่อมเป็นการที่ทำยาก เพราะเป็นการทวนกระแสใจ ผู้ฝากระแสนนั้น ทำความดีได้ ก็เหมือนพายเรือทวนกระแสน้ำอันเชี่ยว ผู้มีน้ำใจไม่เด็ดเดี่ยวก็ทำไปไม่ไหว แต่การที่อุตสาหะทำความดีไป ย่อมเป็นอุบายเพาะกำลังใจไปด้วยกัน คุณชนผู้หมั่นขยันประกอบภารงานก็เป็นอันทำกายบริหารซึ่งเป็นฐานให้เกิดกำลังกายไปในตัวละนั้น เมื่อบากบั่นทำความดีไปนาน ๆ ใจย่อมเคยชินต่อความยากลำบาก แลหน้าจากอกุศลโทษมาอิทธิมย์ในกุศลกิจอันเป็นคุณประโยชน์ โดยมิต้องเคี้ยวเจ็ญ เป็นพลอินทรีย์ขึ้นในสันดาน ข้อนี้เป็นปัจจัยแห่งอภินิหาร คือคุณเครื่องทำใจให้เด็ดเดี่ยวมั่นคง อันนำส่งบุคคลนั้นให้ถึงความยิ่งใหญ่ ผู้มีอำนาจทางใจเห็นปานนั้น จึงอาจเป็นผู้มั่นในคุณคือการฌวสิกตา ไม่ฝ่ำฝืนอำนาจ กล่าวคือความจำเป็นที่ประกอบด้วยความสมควรแห่งเหตุการณ์นั้น ๆ เพราะใจเคยอดทนทำความดี แลชินต่อความลำบากมามาก ไม่ยากก็จะแลทน อันความที่ได้ทำบุญกุศลไว้ ย่อมเป็นปัจจัยแห่งอภินิหาร อันเป็นฐานแห่งการฌวสิกตา ดังนี้ บัณฑิตจึงนิยมไว้ว่า ความเป็นผู้อยู่ในอำนาจแห่งเหตุ เป็นคุณสมบัติพิเศษท่านผู้มีบุญญาภินิหาร ด้วยประการฉะนี้ ๆ

สมเด็จพระชินสีห์สัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงบริบูรณ์ด้วยพระบุญญาภินิหาร พุทธบารมี จึงทรงถึงพร้อมด้วยการฌวสิกตาคุณนี้เป็นอย่างยอดเยี่ยม ไม่มีผู้อื่นเทียมถึง พึงสันนิษฐานเห็นได้ในพระปฏิปทานั้น ๆ อันจะรับพระราชทานพรรณนาเป็นนิตฺสนนัยโดยเอกเทศ

ในการแสวงหาพระสัมมาสัมโพธิญาณ ชั้นแรก เสด็จไปทรงศึกษา ถัดของสองคณาจารย์คืออาฬารดาบส กาลามโคตร แลอุทกดาบส รามบุตร ผู้ซึ่งมหาชนยกย่องว่าเป็นคณาจารย์ชั้นสูงในครั้งนั้นก่อน ข้อนี้ ก็ต่อพระการฌวสิกตา เพราะว่าแม้จะไม่ทรงเชื่อสนิทใจในสองคณาจารย์ แต่ทรงมั่น

พระเหตุทัยในความสามารถของพระองค์เองปานไรก็ตาม แต่เหตุการณ์ บ่งความสมควรอยู่ว่า ถ้าพระองค์จะไม่ทรงศึกษาลัทธิของคณาจารย์อื่นเช่น สองคาบสนั้นก่อน ตั้งต้นทรงแสวงหาพระสัมมาสัมโพธิญาณ โดยลำพัง ถ้าพลาดพลั้งไม่สำเร็จ โลกก็จะติว่าพระองค์มีถัมภมานะอดิมานะแลชวนกัน เย้ยหยัน หากได้สำเร็จแล้ว จะตรัสเทศนาเชิดชูพระธรรมที่พระองค์ได้ตรัสรู้ นั้นให้เด่นก็ยาก เพราะคณาจารย์เจ้าลัทธินั้น ๆ จะคอยขัดขวางอ้างลัทธิของตน ขึ้นแข่ง จะทรงคัดค้านโต้แย้งก็ไม่ถนัด เพราะไม่เคยทรงศึกษาสันตทัตถ์ในลัทธินั้น ๆ มา ครั้นได้ทรงศึกษาเจนจบลัทธิซึ่งนิยมว่าสูงนั้นแล้ว ถึงไม่ได้ตรัสรู้ ภายหลัง ก็ยังเป็นศิษย์มีครู เมื่อได้ตรัสรู้แล้วจะทรงแสดงธรรมโปรดเวไนย ก็อาจปลุกศรัทธาเลื่อมใสได้ไม่ยาก หากจะมีเจ้าลัทธินั้นที่ไม่สูงถึงสองคณาจารย์ นั้น มาขึ้นแข่งก็หาประหลาดไม่ ชื่อนี้แสดงถึงการฉวนฉกชน เมื่อได้เหตุอันสมควร ก็ยอมเชื่อถือผู้อื่นที่เขาทั้งหลายนับถือกัน คัดทางปรัมปวาทว่าเป็น เจ้าทิฏฐิมานะไม่ลงใคร ๆ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

ประโยค ป.ธ. ๙
ตัวอย่าง แต่งไทยเป็นมคธ
พ.ศ. ๒๕๖๐

ตถา หิ ปุคฺคโล พหุคตปุณฺณตยา ปุณฺณวณฺโถ นาม ฯ ปุณฺณํ นามตํ
ผิเยน นาวาย ปฏฺิโสคํ ปาชนํว ทุกฺกรํ โหติ ฯ ปุณฺณกิริยา หิ โลกสฺส
จิตฺตปฏฺิโสคตปวตฺตา, สวา อนวภูจิตฺตเจตน โลกาทิอภิภูเตน น สกฺกา สุเขน
กาตุํ ฯ โย ตาทิสํ โสคํ อติกกมฺติ โส สุเขน ปุณฺณํ กโรติ อนฺุโสตาย นาวํ
ปาเชนฺุโต วีย ฯ ยํ อุตฺสาหปฺปตฺุโต ปุณฺณํ กโรติ ตํ ตาย กิริยาย
สทฺ เอกโต จิตฺตพฺลุปฺปาทนฺุปายภูตํ ฯ ยถา หิ อฏฺุจฺาเนน กมฺมมนฺุเต
ปฺยฺยชนฺุโต กายพฺลุปฺปาทนฺุภูตํ กายปฺริหารเมว กโรติ นาม เอวํ สมนฺุทมิทํ
ทฏฺุจพฺพิ ฯ ปฺนปฺปฺนํ อฏฺุจฺาเนน ปุณฺณํ กโรนฺุตสฺส จิตฺตํ กิจฺจสฺส
วิสุตฺาสมปฺชฺชติ, น อฏฺุสเลสุ ฃมฺเมสุ อภิรมฺติ, กุสเลสุเยว ฃมฺเมสุ อภิรมฺติ,
เอวํ สติ จิตฺเต วิริยฺนฺุทริยํ อฺุปฺปฺชฺชติ ยํ จิตฺตสฺส ทพฺุหปฺติภูจิตฺทาวปจฺุโย
โหติ येन สมนฺุโน อาธิปจฺุจํ ปาปฺณาติ ฯ เอวฺุโรโป วิริยฺนฺุทริยสมฺุปฺยตฺุตจิตฺโต
การณฺุวสิกตยา ปฺติภูจฺาตุํ สกฺโกติ น ตํตํการณฺุสฺส อนฺุรูปวสํ อติกกมฺติ ฯ
จิตฺตํ หิสฺส ทิฆมฺทฺุชานํ ปุณฺณกิริยา ขนฺุติคตปฺพิทํ กิจฺจสฺส จ วิสุตฺาสมปฺตฺุตปฺพิทํ
เตน น ทุกฺกรํ ปุณฺณํ กาคฺคฺยเจว ขมิตฺุคฺยจ ฯ อิติ ยสฺมา ปฺพิทเพกตปฺยฺยชฺา
การณฺุวสิกตปจฺุจฺุฏฺุจฺานภูตสฺส อภินิหารสฺส ปจฺุจโย โหติ ตสฺมา การณฺุวสิกตา
ปุณฺณภินิหาริกานํ คฺุณฺุวิเสโสติ วุตฺตา ฯ

สมฺมาสมฺพุทฺุโร ปน สมนฺุคฺคีสานํ ปารมิณํ ปฺริปฺริตตฺุตา อภินิหารสมนฺุโน
โหติ ตสฺมา การณฺุวสิกตาสมนฺุทาย อนฺุตฺุตโร โหติ อสโม อสมสโม
อฺุปฺพิทโม อฺุปฺพิทภาโค อฺุปฺพิทปุคฺคโล ฯ อิทํ จ สนนฺุฏฺุจานํ ตสฺส
สมฺมาสมฺพุทฺุชฺส ปฏฺิปฺทาย ทฏฺุจพฺพิ ยํ เอกเทเสน นิตฺุสสนํ กตฺวา
สํวณฺุณฺุยิสฺสามิ ฯ

ยทา หิ อมฺุหากํ ภควา ปฺพิทเพว สมฺุโพธา อนภิสมฺุพุทฺุโร โพธิสฺตฺุโตว
สนฺุโต สมฺมาสมฺุโพธิชานฺุสงฺุขาคํ โมกฺขฃมฺมํ คเวสฺติ, ตทา โส โพธิสฺตฺุโต

อาทิมหิ ตสฺมี กาลเ อคฺควณฺณิตานํ ทฺวินฺนํ ตาปฺसानํ สฺนฺติเก สมฺมํ ปฺริยาปฺณิ
 อาพารสฺส กาลามสฺส อุทฺทกสฺส รามปฺตฺตสฺส จ, อิทฺมสฺส การณวสิกตํ
 ทีเปติ ฯ กิณฺจาปี หิสฺส เตสฺส โอกปฺปนา อปฺปมตฺตกา ว โหติ อตฺตโน
 สามตฺติเย โอกปฺปนา พหุตรา, การณํ ปน “สเจ หิ โส ปจฺมํ อาพารุทฺทกาทึนํ
 อณฺเณสํ อาจฺริยานํ สฺนฺติเก สมฺมํ น อปฺริยาปฺณิสฺส เอกโก วา ปน โมกฺขชรมฺมํ
 คเวสิตฺวา เยน เกนจิ การณเณ ตํ น อธิคฺจฺฉิสฺส, อณฺเณตฺติตฺติยา “อัยํ อทฺโธ
 อติมานีติ นินฺนํทิตฺตุํ โอตารํ ลภิสฺสฺนฺติปี อฺปฺผนฺเตสฺสฺนฺติปี, สเจปี ตํ อธิคฺจฺฉิสฺส,
 อธิคตํ ชรมฺมํ โลกานํ ปากฺกํ กตฺวา เทเสตฺถํ ทฺถกฺรํ อภวิสฺส, เต หิ สทฺธิกรร
 อตฺตโน อตฺตโน ลทฺธินํ อาเทสฺนาย สารมภํ กตฺวา อฺปรนฺธิสฺสฺนฺติ, เอวํ
 สติ ชฺชมา เตสํ ลทฺธิโย อตฺตนา อปฺริยาปฺณิตปฺพุพา โหนฺติ ตสฺมา สฺเชน
 เต ปฏิกฺโกสิตฺตุํ เจว ปฏิวทิตฺตุํ จ น สกฺขิสฺสตีติ อิมํ ยุตฺตรูปํ อตฺถํ สฺวจเติ ฯ
 อิติสฺส ทฺวินฺนํ ตาปฺसानํ สฺนฺติเก สมฺมสฺส ปฺริยาปฺณนํ การณเมว อณฺวตฺตติ ฯ
 อถ ปเนโส เตสํ อคฺคสมฺมตํ สมฺมํ ปฺริยาปฺณิตฺวา ตสฺส ปารคฺคํ หุตฺวา,
 สเจ ปจฺจมา อภิสฺมโพรธี น สมฺพฺชฺฉเยย, ตถาปี สจฺริยโก นาม โหติ ฯ
 สเจ ปน สมฺพฺชฺฉิตฺวา เวเนยฺยานํ ชรมฺมํ เทเสยฺย, อกฺสิเรเนว โสตฺถนํ สทฺธิ
 อฺปฺปาเทตฺถํ สกฺโกติ ฯ สเจปี เย สมฺยคฺควเสน เตหิ ตาปฺเสหิ หินฺตรา
 ลทฺธิกรร เตน สทฺธิํ ยุกฺคาหํ คณฺหนฺติ เต ภเวยฺย, อิทํ เนว วิมฺหยนียํ น
 วิปริตํ โหติ เต หิ ตถา ยุกฺคาหํ คณฺหิตฺตุํ น สกฺโกนฺติ ฯ ยถาวุตฺตณฺเฑตํ
 “อิตฺติโส หิ ยุตฺตรูปํ การณํ ปฏฺิษานนฺโต อณฺเณ พหุเกหิ มานีเต สมฺปฏฺิจฺฉิตฺวา
 โอกปฺปตีติ การณวสิกสฺส ปฺคฺคตสฺส อชฺฉมาสยํ ทีเปติ “อัยํ อติมานี
 หุตฺวา ปเรสํ น อปฺจายตีติ ปฺรปฺปวาทํ นินฺนํทิตฺตุํ จ ฯ